

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU YÖNERGESİ

Amaç

Madde 1: Bu Yönergenin amacı; T.C. Maltepe Üniversitesi mensupları ve akademik ve idari birimlerinin bilimsel araştırma, yayın, eğitim-öğretim, sanat ve hizmet faaliyetlerinde ve toplum ve paydaşlarıyla ilişkilerinde etik değerlendirilmelerine ilişkin uyulması gereken bilim etiği ilke ve kurallarını belirlemek ve etik ilkelere uyulmasını sağlamak; T. C. Maltepe Üniversitesi Etik Kurulunun yapısını, görevlerini ve uygulama esaslarını düzenlemektir.

Yasal Dayanak

Madde 2: Bu Yönerge, 13/04/2005 tarihinde 25785 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ve Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” ile 29.08.2012 tarih ve 2012.18.946 sayılı kararıyla yürürlüğe giren “Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” ve “Yükseköğretim Kurulları Etik Davranış İlkeleri Dokümanı”na dayanılarak hazırlanmıştır. Ayrıca, başta İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi olmak üzere genel olarak bilim etiğine ilişkin konularda Türkiye Cumhuriyetinin imzaladığı tüm uluslararası antlaşmalar bu Yönergenin hukuksal dayanağının evrensel boyutunu oluşturmaktadır.

Tanımlar

Madde 3: Bu Yönergede geçen:

- a) Etik Kurulu: T.C. Maltepe Üniversitesi Etik Kurulunu;
- b) Etik İhlali: Akademik ve bilimsel bir kurum görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde bilimsel araştırma, bilimsel yayın, eğitim-öğretim ve hizmet faaliyetleri ile toplum ve paydaşlarla ilişkilerde etik ilke ve kurallara uymayan durumları;
- c) Etik İlke ve Kurallar: Ulusal ve uluslararası anlayış ve bildireler çerçevesinde yer alan etik ilke ve kuralları;
- d) Girişimsel Olmayan Klinik Araştırma: T.C. Maltepe Üniversitesinde yapılacak ilaç dışı gözlemsel çalışmalar, klinik anket çalışmaları, dosya ve görüntü kayıtları gibi retrospektif arşiv taramaları, kan idrar, doku, radyolojik görüntü gibi biyokimya, mikrobiyoloji, patoloji ve radyoloji koleksiyon materyalleriyle veya rutin muayene, tetkik, tahlil ve tedavi işlemleri sırasında elde edilmiş materyallerle yapılacak araştırmalar ile hücre veya doku kültürü çalışmaları; gen tedavisi klinik araştırmaları dışında kalan ve tanımlamaya yönelik olan genetik materyalle yapılacak çalışmalar, hemşirelik faaliyetlerinin sınırları içerisinde yapılacak araştırmalar, diyet çalışmaları, egzersiz gibi vücut fizyolojisi ile ilgili araştırmalar, antropometrik ölçümlere dayalı yapılan çalışmalar ve yaşam alışkanlıklarının değerlendirilmesi araştırmaları gibi insana bir hekimin doğrudan müdahalesini gerektirmeden yapılacak tüm araştırmaları;
- e) Klinik Araştırma: T.C. Maltepe Üniversitesinde, tıbbi veya biyolojik bilgilerimizin geliştirilmesi adına insanlar üzerinde uygulanan sistematik biyomedikal araştırmalardır.
- f) Paydaş: Üniversitenin işbirliği yaptığı kişi ve kuruluşları;
- g) Rektör: T.C. Maltepe Üniversitesi Rektörünü;
- h) Senato: T.C. Maltepe Üniversitesi Senatosunu;
- i) Üniversite: T.C. Maltepe Üniversitesini;
- j) Üniversite Birimleri: T.C. Maltepe Üniversitesine bağlı enstitüleri, fakülteleri, yüksekokulları, araştırma ve uygulama merkezlerini, idari birimleri, sosyal, kültürel ve sportif merkezleri ve öteki birimleri;
- k) Üniversite Mensupları: T.C. Maltepe Üniversitesinde ve bağlı birimlerde tam ve yarı zamanlı çalışmakta olan akademik ve idari personel ile öğrencileri ifade eder.

Kapsam

Madde 4: Bu Yönerge;

- a) Üniversite mensuplarınca yapılan girişimsel ve klinik olmayan her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalar ile üniversiteye bağlı birimlerde yürütülen bilimsel araştırma ve geliştirme projeleri, üniversite bünyesinde gerçekleştirilen bilimsel toplantı/etkinlikler ve sanatsal etkinliklerle ilgili araştırma etiği konularını;
- b) sorun çıktığı takdirde, Üniversite mensubu olarak, yurtiçi ve yurtdışı dergilerde, her çeşit basın-yayın organında yayımlanan yayınlarla ilgili yayın etiği konularını;
- c) Maltepe Üniversitesi mensuplarının akademik ve hizmet etiğini ilgilendiren eylemlerini,
- d) Üniversitede eğitim ve öğretim süreçlerinde ortaya çıkan etik sorunları;
- e) Üniversitenin topluma hizmet ve toplumsal sorumluluklarının söz konusu olduğu durumlarda ortaya çıkan etik sorunları;
- f) Üniversitenin paydaşlarıyla ilişkilerinde ortaya çıkan etik sorunları;
- g) Üniversitenin farklı birimleri ve çalışanları arasındaki ilişkilerde ortaya çıkan etik sorunları;
- h) Etik Kurulun yapısı, görevleri ve çalışma biçimini;
- i) Etik Kuruluna başvuru ve etik değerlendirme süreçlerine ilişkin konuları kapsar.

Üniversitenin Temel Etik İlke ve Değerleri

Madde 5: Üniversite, üniversite yaşamının ve akademik faaliyetin evrensel etik ilkelerini benimser. Bu bağlamda, dürüstlük, insan onuruna, emeğine ve özerkliğine saygı, adalet, akademik özgürlük, sorumluluk, güven, güvenilirlik, doğruluk, nesnellik, açıklık, özeleştirici, koruma; çevreye, doğaya ve canlı haklarına duyarlılık bu ilkelerin temelini oluşturur. Bu ilkelerin, bilim, sanat, araştırma, yayın, eğitim-öğretim, hizmet ve toplum ve paydaşlarla ilişkilerde tüm üniversite mensuplarınca sahiplenilerek yüceltileceği öngörülür. Söz konusu temel etik ilkeler, üniversite mensuplarının eylemlerinin etik bakışla değerlendirilmesinde esas ölçütü oluşturur.

Buna ek olarak; bilimsel araştırmada bilimsel disipline bağlılık, objektiflik, geçerlilik, yaşama saygı, zarar vermeme, olası zarar ve riskler konusunda tüm ilgilileri bilgilendirme, araştırmalara özgür irade ile katılma, akademik özgürlük, insana ve topluma sorumluluk gibi etik ilkelere uyum esastır. Yayınlarda; aşırı macul, uydurmacılık, çarpıtma, farklıymış gibi sunulan yayın tekrarı, hayali yazarlık ve bilimsel ihmal gibi etik ihlallere yol açılmaması, yayına temel oluşturan araştırmanın tasarım, planlama, yürütülme aşamalarında katkıda bulunanların adlarına yer verilmesi, eksiksiz ve doğru kaynak gösterilmesi, gereken biçim ve doğrulukta atıflarda bulunulması, araştırmayı destekleyenlerin belirtilmesi etik anlayış ve olgunluğun gereğidir.

Etik Kurulunun Yapısı

Madde 6:

- a) Etik Kurulu; Üniversite Senatosunun önerisiyle, Rektör tarafından görevlendirilen biri başkan olmak üzere, farklı disiplinleri temsil eden en az dokuz (9) üyeden oluşur.
- b) Etik Kurulu üyelerinin görev süresi iki (2) yıldır. Görev süresi biten bir üye yeniden görevlendirilebilir. Bir takvim yılı içinde, izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya Üniversiteden ayrılan üyenin üyeliği düşer ve yerine aynı nitelikte bir başkası Rektör tarafından görevlendirilir. Kurul üyeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer.

Etik Kurulunun Görev ve Sorumlulukları

Madde 7: Etik Kurulu;

- a) Üniversitenin akademik ve idari birimlerinde bilim, yayın, eğitim-öğretim, hizmet/sanat etkinlikleri ile Üniversitenin toplum ve paydaşlarıyla ilişkilerinde ortaya çıkan etik sorunlarda, etik davranış ilkeleri ve kuralları doğrultusunda, yeterli ve inandırıcı kanıtlara dayalı değerlendirme yapma ve görüş bildirme;

- b) gerektiğinde yeni ilke ve kurallar oluşturma;
- c) etik ilke ve kuralların uygulanma yöntemlerini belirleme;
- d) Üniversitede temel alınacak etik ilkeleri ve politikaları geliştirme;
- e) Üniversitede etik yaşam kültürünün yaygınlaşması ve etik duyarlılık kazanılması için araştırma, yayın ve hizmet etiği eğitimi ve benzeri çalışmaları düzenleme;
- f) gerekli görüldüğü takdirde Uzman Etik Kurullarının oluşturulması (Girişimsel Olmayan Klinik Araştırma Etik Kurulları, vb.) için Rektörlüğe öneride bulunma;
- g) Uzman Etik Kurulu uygulamalarının Üniversitenin benimsemiş olduğu Temel Etik İlke ve Değerlerle bütünleşmesine yönelik çalışmalar yapma ve önerilerde bulunma;
- h) Uzman Etik Kurullarında görev alacak kişilere eğitim sağlama;
- i) Uzman Etik Kurulları arasında eşgüdümü sağlama, bu kurullar ya da komisyonlar ile işbirliği içinde olma;
- j) hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş oluşturduğu etik konular ve sorunlarda tam bir gizlilik içinde çalışma görev ve yetkisine sahiptir.

Etik Kurulunun Çalışma Biçimi

Madde 8:

- a) Kurulca incelenecek konular ve değerlendirilecek dosyalar, Etik Kuruluna Rektör tarafından havale edilir. Başvuruların kabulü ve değerlendirilmeye alınma yetkisi Etik Kuruluna aittir.
- b) Etik Kurulu, başkanın çağrısı üzerine gündemini görüşmek üzere ayda en az bir (1) kez toplanır. Gerektiğinde başkanın çağrısı ve/veya üyelerin talepleri üzerine toplantılar yapabilir.
- c) Toplantı yeter sayısı en az üye tam sayısının; karar yeter sayısı ise en az toplantıya katılanların salt çoğunluğudur. Eşitlik durumunda, başkanın oyu iki sayılır.
- d) Kurul değerlendirmelerini dosya üzerinden yapar; gerektiğinde ilgili kişilerden yazılı ya da sözlü bilgi alır.
- e) Tez çalışmaları ve projelerle ilgili olarak Rektörlüğe sunulan gerekli dokümanlar, Etik Kurulu tarafından en uzun süre olan otuz (30) işgünü içinde karara bağlanır. Ayrıntılı inceleme, Kurulda disiplinlere göre üyelerden oluşturulan dört (4) kişilik alt gruplar tarafından incelenir ve sonuçlar diğer üyelerle paylaşılır, birlikte karar verilir.
- f) Hakkında etik ihlali başvurusu bulunan kişilere Etik Kurulu önünde savunmalarını yapma hakkı tanınır; istemeleri halinde bu savunma yazılı da olabilir. Savunma hakkının kendilerine bildirildiği tarihten itibaren on beş (15) gün içinde yanıt vermeyen kişiler savunma haklarından feragat etmiş sayılırlar. Bu durumda Etik Kurulu eldeki diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak değerlendirme yapar ve Rektörlüğe görüş bildirir.

Etik Kurulu gerektiğinde, konu ile ilgili başka uzmanları da, görüşlerine başvurmak üzere toplantılarına davet edebilir ya da uzmanlardan oluşan bir alt kurul oluşturabilir. Bu uzmanlar ya da alt kurullar, Etik Kurulu tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını belirlenen süre içinde tamamlayarak hazırladıkları raporu Etik Kurulunda görüşülmek üzere başkanlığa sunarlar. Başvuru dosyası hakkındaki alt kurul raporları, Etik Kurulu toplantısında tartışmaya açılır. Tartışma sonucunda katılanların salt çoğunluğu ile Kurul görüşüne esas olacak karar alınır. Alınan karar etik yargıların gerekçeleri ile birlikte, nihai rapor halinde düzenlenerek, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır. Karara karşı oy kullanan üyeler gerekçeli kararlarını nihai rapora eklerler.

- g) Etik Kurulu inceleme ve değerlendirmeleri sırasında başka kurum ve kuruluşlarla yapması gereken yazışmaları Rektörlük aracılığıyla yapar.
- h) Etik Kurulu görüş ve öneri niteliğindeki raporunu Rektöre sunar.
- i) Etik Kurulunun inceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirgelere, Madde 5'te belirtilenler dahil yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır. Ulusal ya da uluslararası metinlerde düzenlenmemiş bir etik sorunla karşılaşıldığında, Etik Kurulu bunu bir ilkeye ya da kurala bağlayabilir.

- j)** Etik Kuruluna gönderilmiş tüm belgeler ve dosyalar ile inceleme ve değerlendirme sürecindeki tüm yazışmaların birer örneği, ilgili yönetmeliklerin öngördüğü sürece saklanır.
- k)** Etik Kurulunca yapılan inceleme ve araştırmalar disiplin kovuşturmasına engel teşkil etmez.
- l)** Bir Etik Kurulu üyesi, hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin, eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) kan veya sıhri hısmı ise ya da hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişi ile aralarında husumet bulunuyorsa, ilgili dosya görüşülürken oturma salonunda bulunamaz.
- m)** Gizli yazışmalar da dahil olmak üzere yazışmalar Rektörce görevlendirilen akademik ya da idari, bir personel tarafından yapılır ve tüm dokümanlar Rektörlükte saklanır.

Yürürlük

Madde 9: Maltepe Üniversitesi Senatosunca kabul edilen bu Yönerge, Senato kabul tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 10: Bu Yönerge, Maltepe Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.